

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**IOAN. PETRI || MAFFEI, || BERGOMATIS, || E SOCIETATE ||
IESV, || HISTORiarVM || INDICARVM || LIBRI XVI. ||
SELECTARVM, ITEM, EX || INDIA EPISTOLARVM || LIBRI
IV. ||**

Maffei, Giovanni Pietro

Coloniae Agrippinae, Anno M.D.XC.

VD16 M 105

Aequitas animi, & constantia eiusdem. Cap. IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64627)

voto: nullam, ut initio dictum est, deinde quoniam
 feruidus natura, carnis tyrannidem sentiens. Voto in
 Societate nobilissimā hanc virtutem tantūmodo colli-
 diri volebat, ut nihil omnino neque in dicitur corpore
 factis lasciuum aut petulans appareret: ut quod fieri
 posset, nostri caelestem vitam in terris agere, et omni
 corporis contagione seiuncti. Quinetiam in huius Te-
 rentium explicari (ni per purgatus esset, quamquam op-
 timum Latinitatis auctorem, & Romae comitate pra-
 cipem, vetuit nomina: im, quod eum videlicet videretur
 recundum ac parum pudicum arbitrarent. Huius ergo
 tur ea lectione puerorum animos imbui, ut per nos
 bus noceret, quam prodesset ingenijs. ex quibus cau-
 stimari potest, in ceteris rebus quam acer & quā ve-
 stros pudicitiae fuerit.

Aequitas animi, & constantia eius.

Cap. IX.

DVERSVS ea quae videntur
 contra omnes varietates quae
 santur, animo fuit semper in
 nunquam vel à statu naturae
 dignitate discederet. Romae
 biles quosdam, ut solebat, de rebus diuini
 ageret, instituto iam sermone, trepidus ab
 us ei repente in aurem insusurrat, licetores
 supellestem à creditoribus immisos, conca
 & euertere: vix ab eis impetrarum sustinere
 dum ipse tota de re certior fieret. His
 Bene habet, inquit: & inchoatam disputationem
 bili tranquillitate animi absoluit. Quere
 cis quid subitae rei accidisset. Noster, inquit
 ad necessariam adificationem aere alieno
 praesentia soluendo non est. impatientes
 res ad auferenda pignora ministerium for
 ij perturbare dicuntur omnia, sed me res
 garetur
 aucta
 lus, com
 annus
 nam a
 uci pa
 pare ad
 quāis e
 de clarus
 pes impr
 an castri
 popin
 gna, vel
 zetri ni
 mas qu
 ue. Neq
 mendis,
 uctitate

nam strata si abstulerint, humi pro nostra paupertate
 cubabimus. vnum vereor, ne inter tumultum, cōmenta-
 rij de religione pereant, magna cura & labore confecti.
 hos ego sanè velim saluos: cetera negligo. Tum ij qui
 aderant, Patris patientiam admirati, facinus indignum
 exclamant; domum nostram aduolant, prædesque pro
 ignatio facti, satellitum proteruitatem magno cōitio
 cohibent. neque ea res cuiquam amicorum fraudi fuit:
 siquidem aureis ducentis ab Hispano doctore, cuius mo-
 do meminimus, Hieronymo Arzio, & quidem quid ac-
 cidisset ignaro, postera die submissis, nullo ipsorū incō-
 modo æs alienum est persolutum. Suscepta negotia in
 finem vsque perseveranter vrgebat; neque verò, quos si-
 bi socios expeditionū assumpserat, torpere patiebatur.
 Vbi necessarium iter, vel quid aliud grauioris momen-
 ti destinasset in diē certam, præsertim si postularet occa-
 sio, nulla vi tempestatis, aut alia quavis difficultate de-
 terrebatur, quominus ad constitutum tempus cogitata
 perficeret. In adeundis principibus vitis, quod ille neces-
 sario & sæpe faciebat; cunctas aulae molestias, & indi-
 gnitatem, & aulicorū contumaciā deliciasque vorabat
 facientate mirabili. acciditque aliquando, vt aditu exclu-
 sus, commodā admissionem horas ipsas quatuordecim
 circū obsederit. Si quid, re bene perspecta, consiliarijs
 gratiam adhibitis, decreuisset; haud ita facile se ab eo de-
 duci patiebatur. Ad Ecelesiasticam disciplinam pro sua
 parte adiuuandam, statuerat ne quis ex alijs ordinibus,
 cuius eruditione, aut eloquentia, aut alia qualibet lau-
 de clarus, in Societatem admitteretur. quinetiam si quis
 pro imprudētiam irrepsisset, qui vel diem vnum in alie-
 nis castris fuisset, contra nitentibus interdum aduena-
 rum propinquis, amicisque gratiosis, remittebat ad pristina
 regna, vel si minus parceret, certè è Societate pellebat: ne
 ceteri nimirū ordines de nobis conqueri possent; aut So-
 cietas quasi quoddā perfugium desertoribus esse putare-
 tur. Neque minorem animi fortitudinem præstitit in ijs
 mendis, quos, probato ipsorum spiritu & vocatione, in
 Societatem adscripsisset. quorum constantia cum à
 cc paren-

parentibus (vi fit) per amplissimos eius vocat
 me interdum oppugnaretur; Ignatius, in quibus
 ram summo ipso Pontifice, suorum calumnia
 pes & gratiam, diuino fretus auxilio, sine
 ne metue, non solum defendit, sed etiam
 que principes etiam viros Iulius III Pontifex
 festiue admonerat, ne cum Ignatio conuulsi
 ni vellent e certamine victi discedere. Cum
 ne quis e nostris vel exsequiarum, vel laudum
 spiam omnino ministerij nomine peccata
 mosynam vllam acciperet, nedum cogitaret
 gem diligenter sancteque in omni vita
 commisit vnquam, vi fidem suam, in
 sacris, temere obligaret: vel (quod vitium
 specie pietatis quasi sum facere videretur
 illud insigne memorant. Grauius agere
 deuexa, idem Hieronymus Arzius, ad Iulianum
 sa (fuit enim in colendis amicitijs dilige
 venisset Ignatius, hominemque benigne
 loquio recreare conatus esset: ille de
 tus, aureos ducentos ad piaculata sacra
 su dario inuolutos instruit Ignatio ob
 obfirmato animo reiecit Pater, quod
 periculo doctum, ab huiusmodi suscipi
 abstinere, neque plus oneris velle suscipi
 tum prestare cum fide posset: admirata
 niam & integritatem viri, eam ipsam
 post ad eundem sine vlla conditione
 Ignatius sponte complures hostias ad
 peccata decreuit: neque in officij & car
 vinci se ab laico passus est. Pacem & con
 officium & Dei gloria pateretur non
 verum etiam cum alienis omni cura
 semper; & cauit, ne, aut per se, aut per
 quemquam offenderet. Cum Martinus
 legio Romano annos aliquot magna
 excellenti vir ingenio doctrinaque
 proposuisset, in quibus erat caput de

appellant, Conceptu beatae Virginis; licet ea de re Ignatius pro sua egregia in Deum & Virginem pietate minime dubitaret, tamen ne Fratres Dominicani, qui ad disputationem inuitabantur, id agrè ferrent, seque nominatim prouocari putarent, (contrariam enim sententiam auctore D. Thoma tuentur eorum plerique) eam thesem induci tollique omnino imperauit. Anno Christiani M. D. L. I. I. cum Societas in Hispania, DEO adiuuante, maiorem in modum crederet; grauiam in nostros crimina repente confecta ab iniquis, & Exercitiarum spiritualium praecipue liber in suspicionem apud sacros Inquisitores magno apparatu artificioque vocatus est. quo nuntio Romam allato, multi auctores Ignatio fuerunt, ut se suosque omni operiret; accusatorum calumnias & improbitatem in tanto praesertim suae existimationis ac famae periculo redargueret. At ille, conscientiae testimonio ac Dei bonitate subnixus, nihil extimuit, reque totam sine vilo tumultu magistratibus cognoscendam reliquit. quorum opera, & veritas breui paruit omnibus, & ex eo tempore Societas in iisdem prouincijs frequentiores in dies habuit progressus. Nec minor anno insequente in nostros qui in Gallia versabantur, procella defauit. Siquidem graui ab aliquot illustribus Theologiae doctoribus, decreto proposito, vsque adeo lacerata actantiam in inuidiam adducta Societas est, ut eam non modo profanum vulgus, verum etiam concionatores ipsi quotidianis probris & conuitijs è superiore loco profunderent. Ei decreto criminibusque scripto resutandis cum se aliquot è nostris Ignatio paratos offerret; res indigna, minimeque toleranda cunctis videretur esse; verbis ex Euangelio desumptis Ignatius: Pacè, inquit, do vobis: pacè meam relinquo vobis: neque certamè cum adversarijs vilo pacto suscipi est passus, quod diceret, proculdubio fore, ut ipsa dies & nostrorum innocentià satis, probaret, & inimicorum cogitationes & consilia frangeret: id quo ita multo post, Dei beneficio est factum: nam & accusatio tota breui cōsensit, & ipsis criminationibus illustrata Societas radices in ijs regionibus egit altiores. Admirabilem

bilem verò facilitatem, vel potius animi alioquin Pa-
 tris ostendit Pater in acerbissimis vicini casdam in-
 rijijs perferendis. namque is, ut nostros in proxima
 domum immigrasse cognouit; cum Ignatium so-
 ciosque, vralij muli, sine causa pessime ostendit
 re valde latatus est, quòd vendendi sumas, quo-
 pe nostris valde opportunas, & conficienda pro-
 nia praelaram sibi occasionem oblatam parati. In-
 go, ut peregrinum ad conditiones quamlibet in-
 cogeret, varijs artibus patientiam hominis carere
 constituit. ac primùm in atrij cuiusdam mansueti-
 quod finibus nostris contineri constabat, pòdum
 impudenter inuasit: neque tamen Ignatius carere
 dicio persecutus est. In id atrium deinde parati, & in-
 demisit altitia; quæ obuersis in eam partem caligine-
 stris molestissimo clangore diu nocturne caligine-
 nequaquam exposulauit Ignatius. eadem, in-
 rietes in eam partem luminis causa perforata, in-
 summam contumeliam restitit ille: nihilominus
 uit Pater, atque ob id ipsum cæco aliquo anno
 nio est vsus. Cùm hæc maxime ageret vicinis, & in-
 tiũ ac socios tota Vrbe instiuit criminari, & in-
 quissimos & cupidissimos dicere, qui in alioquin
 contenti malè parata ingenti pecunia, domos in
 sam religionem occupatis, possessiones in
 re, seq; ipsum patrijs ædibus pane per vim erant
 tenderent. Quæ res cùm delata ad Ignatium, & in-
 modò sedato animo tulit, ut cætera, sed etiam
 Dominũ deprecari pro aduersario cepit. & in-
 nique cùm ille diuturna importunitate non
 libet iniquum pretium perduxisset, & pro
 domus tandem esset coempta, ita ex ea migra-
 si mox æquanda solo esset, sic omnia inde
 res, fenestrarum obices, atq; adeo elaborata
 quid potuit, secum asportauerit. neque tamen
 de re questus Ignatius est. neque tali homine
 minino mortalium villo ymquam nomine
 dit. Neque verò ab hominibus tantum, sed etiam

sis pane temporibus, inuictum animum præstitit. siquidem nulla umquam vel domestica inopia, vel publica annonæ caritate adduci potuit, ut contra Christi consilium de castino sollicitus esset; aut, qui nomen Societatis profiterentur, modò ad institutum idonei forent, eos, quamquam ingenti pressus familia, repudiaret. Atque hoc, eò magis homines mirabantur, quòd illo ipso tempore viri locupletes ac principes, inopiæ metu, multos de domesticis conuictoribus non sine rubore dimitterent. Itaque cum ex Ignatio quidam de familiaribus pro amiciua sciscitaretur, quid ita alij diuites & pecuniosi, in tantis annonæ difficultatibus familiam sumptusque minuerent; contra ipse nullis vectigalibus, nullo certo reddito fulsus, eamdem auget? Non satis attendis, inquit ille, quæ sit vis ac natura virtutis illius, quam in Theologicis virtutibus secundam Apostolus numerat; cui, certis & exploratis in rebus locus esse qui potest: spes enim, ut idem ait, que videtur, non est spes. nam quod quis videt, quid sperat? Neque verò timendum esse, ne qui aues celi pascit, & agri lilia splendidissimo vestit ornatu, quæ neque serunt, neque nent, neque in horrea congregant; idem operarijs in Ecclesiæ vinea nullo stipendio laborantibus, necessaria ad exigendam vitam alimenta deesse patiatur. Quod ille videlicet cum iam inde ab ipsa conversione multis documentis præclare didicisset; tum verò post suscepta Societatis gubernacula, magis magisque experiebatur in dies, quo in genere, ne sim longior, nonnulla subnectam. Cum in sumptus quotidianos aliquando esset opus præsentis pecunia; atque ad nescio quid coemendum Ioannes Cruceius rei domesticæ curator exisset, incerta etiam tum luce quidam ei repente sacculum auro plenum obtulit, ac nihil effatus, illic se se è conspectu proripuit. Ioannes verò, qua erat simplicitate, ut auri speciem vidit, illusionem ac prestigias diaboli suspicatus, in proximam ad eam beatæ Mariæ supra Mineruam sese recipiens, diuinam opem suppliciter implorauit. domum deinde regressus, pecuniam inspectâ, & forma & materia probam repperit: Deique clem-

tiam ac benignitatem admirans, in ea quae dicitur
 rat, sine cuiusquam damno vel molesta illi
 dem, cum in magnis rei familiaris angustiis
 risque in Laterano supplicasset, in eodem ad
 theatrum illi subito vir quidam ignotus
 in manum dedit, ac statim apparere debuit. Quae
 nes non tam laetitia quam horrore perfusa
 domum attulit. Ignatius vero gratias
 mino, sed talibus iam pridem affectus, non
 te commorus est. Rursus noctis pecunia
 tibus, quidam è Patribus dum nescio quibus
 cula tomento seruisque vilissimis plenus
 pinanti venit in manus charraecum. In
 refertum ita nitidis atque micaatibus, ac
 ex officina prodirent: quo tam in sperato
 senti egestati peropportune subuentum
 sub vespere, cum domi panes, vinum
 defecissent: postridie mane, praeter omnia
 nem, à nobili matrona vehes lignis onusta
 ea ligna dum in cella vinaria, ut fit, con
 domus patentem reliquit imprudens: re
 de, cum ad ocludendum accurrisset, re
 liquot frumenti, & vini cadus in ipso
 neque adhibita quantavis diligentia
 potuit, quis ea dona misisset. Haec
 modi subinde accidebant, quae politico
 aestimanti, friuola cupiam fortasse
 certe & paternam in famulos, De
 tiam satis declarant; & Ignatius
 tem atque fiduciam ab omni
 titiae, vel temeritatis infamia
 vindicant.